

**Mart 2021.**

***U fokusu: Počela primena Zakona o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu***

Zakon o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu (u daljem tekstu: „**Zakon**“), usvojen je u Narodnoj skupštini Republike Srbije 29. februara 2020. godine. Zakon je stupio na snagu 11. marta 2020. godine, a počeo sa primenom od 12. marta 2021. godine.

Pre početka primena Zakona, Narodna skupština je 25. februara 2021. godine usvojila Zakon o izmenama i dopunama kojim su izvršene određene promene kojim su, između ostalog, pojedini pojmovi utvrđeni Zakonom drugačije definisani, i koje izmene i dopune su počele da se primenjuju istovremeno sa Zakonom.

U nastavku teksta sledi kratak pregled odredaba Zakona, uključujući i naknadno usvojene izmene i dopune.

**I. Uvod:**

Zakon je donet u cilju otkrivanja odnosno utvrđivanja postojanja nezakonito stečene imovine i njenom oporezivanju, te isti treba da pomogne nadležnim organima u borbi protiv korupcije. Naime, Zakon propisuje uslove, način i poseban postupak u kom će **Poreska uprava ispitivati imovinu i tragati za uvećanjem imovine čiju zakonitost sticanja fizičko lice ne može da dokaže**. Ukoliko takvu

imovinu pronađe, ista će biti predmet oporezivanja posebnim porezom.

**II. Tok postupka:**

Poreska uprava pokreće i vodi postupak po službenoj dužnosti koji se sastoji iz dva dela:

- 1) **prethodnog postupka** i
- 2) **postupka kontrole i utvrđivanja posebnog poreza**.

**1) Prethodni postupak:**

Zakonom je propisano da se prethodni postupak sprovodi na osnovu analize rizika. Prethodni postupak može biti pokrenut i na osnovu prijave drugog organa ili po inicijativi fizičkog ili pravnog lica.

U prethodnom postupku jedinica Poreske uprave utvrđuje uvećanje imovine na osnovu podataka kojima raspolaže i podataka koje prikupi od drugih organa i organizacija, pravnih ili fizičkih lica i upoređuje ih sa prijavljenim prihodima u određenom periodu.

Ako jedinica Poreske uprave, u prethodnom postupku, učini verovatnim da u najviše tri uzastopne kalendarske godine u kojima fizičko lice ima uvećanje imovine, postoji razlika između uvećanja imovine i prijavljenih prihoda fizičkog lica koja je veća od 150.000 evra u

dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na poslednji dan kalendarske godine perioda provere, pokreće postupak kontrole, na način propisan Zakonom o poreskom postupku i poreskoj administraciji.

Dakle, dovoljno je da u prethodnom postupku nadležna jedinica Poreske uprave utvrdi da je verovatno da postoji razlika između uvećanja imovine i prijavljenih prihoda fizičkog lica, da bi otpočela narednu fazu postupka.

## **2) Postupak kontrole:**

**U postupku kontrole utvrđuje se imovina na koju se utvrđuje poseban porez fizičkog lica i njena vrednost.** Shodno zakonskoj definiciji, pojam „imovina na koju se utvrđuje poseban porez“ predstavlja razliku između zbira uvećanja imovine i izdataka za privatne potrebe fizičkog lica, sa jedne strane i prijavljenih prihoda koji su uvećani za iznos prihoda koji ne podležu oporezivanju u Republici Srbiji, besteretno stečene imovine, imovine stečene zaduživanjem, odnosno imovine stečene na drugi zakonit način.

Fizičko lice čija imovina je predmet kontrole ima pravo da učestvuje u postupku kontrole i da podnosi dokaze kojima dokazuje zakonitost sticanja imovine. Neučestvovanje fizičkog lica u postupku kontrole ne odlaže dalje vođenje postupka. Po okončanju postupka kontrole, ako utvrdi postojanje imovine na koju se utvrđuje poseban porez u skladu sa Zakonom, jedinica Poreske uprave donosi **rešenje o utvrđivanju posebnog poreza**. Protiv rešenja o posebnom porezu može se izjaviti **žalba** Ministarstvu finansija koja odlaže izvršenje rešenja. Nakon što Ministarstvo donese rešenje po izjavljenoj žalbi, ono je konačno, a protiv konačnog rešenja može da se pokrene **upravni spor**.

Ako se u postupku otkriju činjenice koje ukazuju na postojanje osnova sumnje da je izvršeno krivično delo, jedinica Poreske uprave o tome obaveštava policiju, javno tužilaštvo i druge nadležne organe. Međutim, ako je u krivičnom postupku pravnosnažnom presudom utvrđena imovinska korist pribavljena krivičnim delom, ali i plaćen poseban porez prema Zakonu, sud uračunava iznos plaćenog posebnog poreza u imovinsku korist pribavljenu krivičnim delom. Uračunavanje plaćenog posebnog poreza primenjuje se i u postupcima oduzimanja imovine proistekle iz krivičnog dela.

## **III. Utvrđivanje vrednosti imovine:**

Pri utvrđivanju vrednosti imovine uzima se u obzir celokupna imovina fizičkog lica, a naročito:

- 1) nepokretne stvari (stan, kuća, poslovna zgrada i prostorije, garaža, zemljište i dr.);
- 2) finansijski instrumenti;
- 3) udeli u pravnom licu;
- 4) oprema za obavljanje samostalne delatnosti;
- 5) motorna vozila, plovne objekte i vazduhoplove;
- 6) štedni ulogi i gotov novac;
- 7) druga imovinska prava.

## **IV. Utvrđivanje poreske osnovice:**

Osnovica posebnog poreza utvrđuje se u vrednosti imovine na koju se utvrđuje poseban porez, a koju čini zbir revalorizovane vrednosti te imovine za svaku kalendarsku godinu koja je bila predmet kontrole. Vrednost ovakve imovine se revalorizuje indeksom potrošačkih cena od poslednjeg dana kalendarske godine za koju je utvrđena ta imovina do dana donošenja rešenja o posebnom porezu. Prihod od posebnog poreza pripada Budžetu Republike Srbije.

## **V. Stopa posebnog poreza:**

Jedinica Poreske uprave utvrđuje poseban porez za ceo period kontrole, primenom stope posebnog poreza od **75%** na poresku osnovicu koja je utvrđena shodno Zakonu.

## **VI. Teret dokazivanja:**

Teret dokazivanja snosi, kako Poreska uprava, tako i lice čija se imovina proverava. Poreska uprava će snositi teret dokazivanja uvećanja imovine u odnosu na prijavljene prihode fizičkog lica, a fizičko lice će imati obavezu da dokaže da je na zakonit način steklo imovinu u delu u kome uvećanje njegove imovine nije u skladu sa prijavljenim prihodima.

## **VII. Organ nadležan za vođenje postupka i naplatu poreza:**

Za vođenje postupka utvrđivanja imovine i posebnog poreza kao i njegove naplate nadležna je **posebna organizaciona jedinica obrazovana u okviru Poreske uprave**, koju čine poreski inspektori posebno obučeni za sprovođenje ovog postupka.

## **VIII. Saradnja Poreske uprave sa drugim organima:**

Jedinici Poreske uprave u celom toku postupka pomažu svi državni organi i organizacije, organi autonomne pokrajine, organi jedinice lokalne samouprave, imaoci javnih ovlašćenja, fizička i pravna lica.

Takođe, Poreska uprava ima pravo uvida i pribavljanja podataka iz svih vrsta evidencija i podataka koje vode odnosno poseduju nadležni organi i druga lica o nepokretnim i pokretnim stvarima, privrednim subjektima,

finansijskim instrumentima, štednim ulozima i računima kod poslovnih banaka, kao i drugih evidencija i podataka iz kojih se može utvrditi imovina fizičkog lica, kao i poslovnih knjiga i dokumentacije privrednih društava i drugih lica, radi utvrđivanja imovine fizičkog lica.

U cilju delotvornije saradnje i dostavljanja podataka koji su jedinici Poreske uprave potrebni za vođenje postupka propisanog ovim Zakonom, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Narodna banka Srbije, Uprava za sprečavanje pranja novca, Agencija za sprečavanje korupcije, Republički geodetski zavod, Agencija za privredne registre i Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti, dužni su da odrede jednog ili više zaposlenih za vezu sa jedinicom Poreske uprave.

## **IX. Prekršaji za ne saradivanje:**

U Zakonu se navodi da će se novčanom kaznom u iznosu od 500.000 do dva miliona dinara kazniti za prekršaj pravno lice koje na zahtev jedinice Poreske uprave ne dostavi podatke kojima raspolaže, preduzetnik će se kazniti novčanom kaznom od 100.000 do 500.000 dinara, a fizičko i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, lokalnim samoupravama od 50.000 do 150.000 dinara.

*Odricanje od odgovornosti: Tekst u prilogu šalje se kao opšte uputstvo i ne predstavlja pravni savet.  
Copyright Cvetkovic, Skoko & Jovicic 2021.*